

POLITIKKUR

Heimastýrið — yvirtøkur

HEIMASTÝRISLÓGIN HEIMILAR OKKUM ALT TAÐ SJÁLVTÝRI, IÐ VIT VIJLA OG ERU FIGGJARLIGA FØRIR FYRI AT YVIRTA, OG HON FORÐAR OKKUM IKKI AT TAKA LOYSING, UM EIN MEIRALUTI ER FYRI HESUM. Á SJÁLVTÝRISLEIÐINI FORÐAR HEIMASTÝRISLÓGIN SO-STATT ONGUM NYGGJUM STIGUM. TVØRTURIMØTI ERU TAÐ TEY TIL EINA OG HVØRJA TIÐ SITANDI LANDSSTÝRI, IÐ AVGERA, HVUSSU NOGV ELLA HVUSSU LITIÐ SJÁLVTÝRI VERÐUR LAGT AFTRAT TÍ, IÐ FRAMT ER FRAMMANUNDAN

Miðvíst sjálvstýri

Aðaltátturin í stjórnaruppskoti javnaðarflokksins var at leggja eitt haldgott stóði undir føroyska sjálvstýri, og hetta uppskotið vann frama, tí heimastýrislógin liggur so nær og er so væl í sam-ljóð við stjórnaruppskot flokksins, at har er næstan eingin munur

JAVNAÐARSTOÐAN

Javnaðarflokkurin var beinanvegin av tí áskoðan, at ongar yvirtøkur máttu fremjast, uttan haldgott figgjarligt stóði var lagt fyrst, og als ongar, ið settu okkum til afturs ella forði okkum í figgjarligt ófori.

Sterkari, betri og miðvisari stóða kundi ikki takast.

Saman við samarbeiðsflokkunum: sambands- og sjálvstýrisflokk inum varð hetta uppskot sett fram:

- *... at øll tey undir A settu mál
- * málsoki verða lögð undir for- oyska heimastýrið uttan hesi mál, ið verða givin stjórnini (landsstýrinum) til umhugsan:
- * Heilsu- og læknar, jarðamø- ur, sjúkrahús, herundir hoyra
- * embætislaugar, kvakksalvarar- lógáva, skipan móti tuberkl- um og øðrum smittandi sjúk- um, sinnissjúka, vaccineri- ng, almenn forsiorg, serforso- g, fólkatrygging, tvungin van- lukkutrygging, skúlamáli, har- undir fólkskúlin, próvskúlin
- * og skeið, læraraskúlin, fólka- háskúlin (seinri yvirtikin)
- * eftirskúlar, ungdóms- og kvøld skúlar, tekniskar skúlar, navi- gátónsskúlar (seinri yvirtikin)
- * o.s.fr., havnir post- og telegraf mál í Føroyum.
- * Meirilutin mælir tinginum til
- * at heita á landsstýrið um at samráðast við danska rikis- stýrið viðvíkjandi málunum
- * (B-mál):
- * Ræveni í undirgrundini, ra- dio, loftferðsla, jarðagrunn- urin, eftirlit við inn- og útflut- ingi (bæði tey seinastu málini eru seinri yvirtikin).

FÓLKAFLOKKSSTOÐAN

Fólkaflokksmenn í nevndini (R. Long, P. Petersen og Th. Petersen) vildu yvirtaka alt, sambært prin- sipiellu stóðu teirra:

„fulgt frælsi og ræði og fulla á- byrgð fyrri Føroyum, bæði inn- lendis og útlendis.“

Fólkaflokksmenn siga m. a. í teirra nevndaráliði:

- * Føroyingarugu beinanvegin
- * taka undir sitt vald ikki bert
- * øll tey mál, sum manna mál-
- * um nú verða nevnd A-mál,
- * men eisini skjótast gjørt B-
- * málini.

Hetta er vert at leggja sær í geyma, nú fólkaflokkurin situr við

leiðsluni í einum sokallaðum »sjálv stýrislandsstýri«, har flokkurin hevur atkvøtt móti yvirtøku av barna- skúlanum, kennaraskúlanum og postverkinum.

Viðari siga fólksflokksmenn í á- liti sínum m. a.:

- * »... at verða tikið undir for-
- * oyskt vald beinanvegin eru
- * umframt skattavald og ræði á
- * eignum innlegum: 1) skúla-
- * skapur og mentunarmál, sum
- * er stóðið undir fólksins sjálv-
- * bjargni, 2) eftirlit við inn- og
- * útflutningi ... 3) heilsu- og
- * sjúkraviðgerð, 4) havnagerð,
- * vegagerð og ferðslumál, 5)
- * postur og telegraf og 6) so-
- * sial mál.

Her var talan um miklar yvir- tøkur; men fóru menn sera lætt um og seinri í álitinum siga teir m. a.:

- * »... Útreiðslurnar til yvirtøku av
- * hesum málum eru ikki stórrí enn
- * at Føroya almenna húsarhald við
- * nokrum nýggjum innvikum væl
- * kann leggjast soleiðis til rættis,
- * at innvikur fáast til hesar útreiðsl- ur og viðkan av ymsum stundni- um til sosial endamál o. a. uttan
- * at nerta livimoguleikan hjá fólki- num ...«

Uppskot fólksflokkssins fullu, og er hetta ein orsök til, at livilíkind- ini eru so góð, sum tey eru í lotuni.

Vit kunnu lætt meta um, hvussu vorðið hevði verið við skattinum og tollinum í dag ella hinvegin, hvussu til afturs vit vóru nú, um fólksflokkurin tá hevði rátt fyrri borgum, tí útreiðslur danska rikis- kassans til hesi mál eru í dag (sein- asta figgjarár):

Skúlasapur	5.670.000 kr.
Heðsumál	7.149.000 kr.
Samferðsla	1.902.000 kr.
Sosial mál	10.158.000 kr.
Hetta verður íalt	24.879.000 kr.

men tá eru ikki tikið við: stórar skúlabýggingar m. a. læraraskúli fyrri 12 milj. kr., 9—10 milj. kr. til landssjúkrahús, 50—60 milj. kr. til rikissjúkrahús, 60 miljóna grunnurin til samferðslumál o. m. m. a.

At livilíkindini í dag vildu verið munandi verri, um hesar yvirtøkur vorðu framdar, er eingin ivi um, og so er vert at minnst til, at her eru ikki allar yvirtøkur, sum nevndar verða í álitinum, tikið ar við og als ikki hin fulla loys- ingin, sum sipað verður til fyrst í álitinum.

JAVNAÐARFLOKKURIN OG YVIRTØKUR

Javnaðarflokkurin hevur verið við til at lagt lunnar undir allar tær innvikur, ið framdar verða í framtíðini.

Hetta er greiniliga gjørt í heima- stýrislógin, sum út í ystu æsir er í samljóð við stjórnaruppskot javnaðarflokksins.

Eitt annað er, nær hesar yvir- tøkur skulu fremjast. Har er stóða javnaðarflokksins pára greið, og tað er heldur eingin ivi um, at hon er heilt og fullt í samljóð við meiriluta fólksins.

EINGIN yvirtøka fyrr enn hald- gott figgjarligt stóði er til staðar! EINGIN yvirtøka av berum ovur nationalistiskum grundum!

EINGIN yvirtøka, ið áleggur fólki inum óneyðugar nýggjar, tungar skattabýrðir!

EINGIN yvirtøka, ið forðar skjótari útygging og dyggum fram- burði á øðrum okjum!

EINGIN yvirtøka, ið ger at yvir- tikna málið kemur í vanrøkt og til afturs!

EINGIN yvirtøka, ið á nakran hátt skerjir livilíkindi fólksins!

Hetta er ein greið stóða, og hesa greiðu stóðu finnur tá einans hjá javnaðarflokkinum.

Aðrir flokkar hava eina stóðu til valið og eina aðra stóðu, tá teir taka við útygging.

Slikt er politiskt manninkandi, og slikt flokkum kann eingin hava álit á!

FÓLKAFLOKKURIN OG YVIRTØKUR

Tað er áhugavert at kanna eftir, hvussu politikkur fólksflokkssins, ið var við at viðgera heimastýris- lógina, hevur lagað og snúð seg hesi farnu árin.

Sum áður nevnt, vildi fólksflokkurin yvirtaka alt — bæði A-mál og B-mál beinanvegin, eins og flokk- urin harmaðist um, at vit ikki tóku við hini fullu loysingini.

Í 1948 mælti flokkurin til at yvirtaka heilsu- og læknar, jarðamø- ur, sjúkrahús, sosialmáli, havnir o. a.

Síðan tá — heldur ikki undir »sjálvstýrislandsstýrinum« — hevur flokkurin grett um yvirtøku av einum einasta av hesum mál- um.

Í 1948 mælti flokkurin viðari til yvirtøku av øllum skúlasápinum og postverkinum.

Undir »sjálvstýrislandsstýrinum« hevur fólksflokkurin atkvøtt imóti at seta pening av til yvir- tøku av barnaskúlanum, kennaraskúlanum og postverkinum!

Hetta er ein ógvuliga lógin og margháttlig stóða, og fólks spyrja, hevur flokkurin broytt stóðu, sigur flokkurin eitt í dag og eitt annað í morgin, hevur flokkurin kúvent.

Jú, flokkurin hevur gjørt nógvur kúvendingar. Nakrar av hesum eru: 1940—45: loysing, kvetting, full- veldi.

1945: realunion.

1946: summir loysing, summir NEI fyrri loysing.

—: taka við loysingini, stovna føroyska ríkið,

—: lata seg reka av tingi av sama kongi, teir hava avsett nakrar dagar frammanundan.

1948: imóti heimastýrislógin.

—: vilja yvirtaka øll mál, fyrst

Kunnngerð

Frá 1. januar 1966 og so hvørt, sum tryggingarnar falla til gjaldingar, verður brunatryggingargjaldið lækkað soleið is:

Sethús av timbur	frá 3 ⁰ / ₀₀	til 2 ¹ / ₂ ⁰ / ₀₀
Sethús av timbur, klædd við jarni	frá 2 ¹ / ₂ ⁰ / ₀₀	til 2 ⁰ / ₀₀
Sethús av betong	frá 1 ¹ / ₂ ⁰ / ₀₀	til 1 ⁰ / ₀₀

Gjaldið fyrri innbúgv er tað sama sum fyrri húsið, har innbúgv er í.

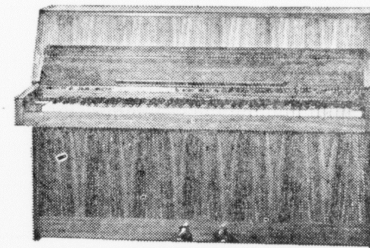
Tá tryggingarfelagið byrjaði virki sitt í 1940, var gjald- ið:

Fyri sethús av timbur	50 ⁰ / ₀₀
Fyri sethús av timbur, klædd við jarni	40 ⁰ / ₀₀
Fyri sethús av betong	20 ⁰ / ₀₀

Føroya Brunatrygging

Hava tygum nomið við tangentarnar á einum

RIPPEN klaveri?

„Prelude“

RIPPEN

— tað svarar sum undir meistarahond —

Leitið í specialhandlin — tlf. 2625

SIMME MUSIKKHÚS

pf

Skála skipasmiðja & handilsvirki

SKÁLA

Telefon Runavík 7260

Stálskipasmíð

Sleipistöð

Skipasmiðja

Mekaniskur verkstaður

Elektriskar installatiónir

Skipsútgærd

Fiskautflutningur

Sildaútflutningur

Frystivirki

Matvorbúð

Klædnabúð

Kol

Nýmótans fiskavirki við kuldagoymslum

og fremst: heilsu- og læknar, skúlamál, sosialmál, vega- og havnamál, postverkið, politiið o. s. fr.

1950: samgonga við sambandið, velja sambandsmann til lögmann og svørja trygdareid til heima- stýrislógin.

1956: politiið verður alt danskt. —: moka at fremja fólkapen- sjónslógina.

1958: vilja viðgera fólkapensjón- ina, men einki hendir.

1963: taka við 60 milj. kr. úr Danmark til vegagerð.

1964: atkvøða imóti at peningur verður avsettur til yvirtøku av barnaskúlanum, kennaraskúlanum og postverkinum.

Hetta er kúvendingarpolitikkur við lit, tá ein hugsar um loysingar- stóðuna í kriggsárunum, rubb og stubb-yvirtøkupolitikkinn í 1948, sambandspolitikkinn í 1950'unum og ikki-yvirtøkupolitikkinn í 1960'unum.

Hvussu verður næsta stúkan vorðin?